

ג. בשר או אמורי קדשי קדשים שיצאו לדרום העזרה לפני זריקת הדם – לא נפסלו. וכן הבהמה כולה שפרכסה ויצאה לדרום – כשרה, אלא שצריך לקבל דמה בצפון (רמב"ם פסוה"מ א, יא).

ד. בשחיטה, עמד השוחט בחוץ ושחטה כשהיא בפנים – כשרה. (בן הבקר לפני ה' – ולא השוחט לפני ה' (לב:). ולדעת שמעון התימני (שם) ידיו של שוחט צריכים להיות לפני מן הנשחט). אבל בקבלת הדם – פסולה, עד שיעמוד המקבל בפנים (ל'עמד לפני ה' לשרתו). היה ראשו ורובו בפנים – כאילו לא נכנס. ואפילו ציצת ראשו לבדה בחוץ (בבאם אל אהל מועד – עד שיבוא בכולו. רבי זירא). גם בקדשי קדשים, השוחט אינו צריך להיות בצפון דוקא (ושחט אתו על ירך המזבח צפנה – אותו בצפון ולא השוחט בצפון (מח:). ואף לשמעון התימני, אין ידיו של השוחט צריך להיות בצפון. עתוס' שם), אבל מקבל הדם צריך להיות בצפון (ולקח – לו יקח (כלומר, יקח עצמו). או מדרשה אחרת כמו שאמרו להלן מה:), ואולם אם ראשו ורובו היה בצפון העזרה ומיעוטו בדרום – כשר.

א. מקום המקבל מעכב אף בדיעבד, כמו מקום העבודה (כמו שאמרו להלן מה: ובתד"ה קבלה).
ב. הכלי צריך להיות בצפון – בקדשי קדשים. וכן בקדשים קלים – בתוך העזרה, אבל אם היה רובו בחוץ ומיעוטו בפנים והדם נתקבל בחלק שבפנים, הגם שלא נפסל ב'יצא' – אינו כשר (כן כתבו התוס' להלן מזו. לפי תירוצם הראשון).

ה. תלה הבהמה באויר העזרה ושחטה, לרבא (וכן דעת אבואה דשמואל. רש"י) הקרבן כשר מלבד שחיטת קדשי-קדשים שאמרה תורה ושחט על ירך המזבח. אבל קבלת הדם אינה צריכה 'על ירך'. וכן בקדשים קלים, גם בשחיטה אין צורך ב'על ירך'.
לאביי, בקדשי-קדשים פסול בין בשחיטה בין בקבלה, שאויר צפון אינו 'צפון'. בקדשים קלים, בין בשחיטה בין בקבלה כשר.

ו. נתלה העובד; בשחיטה כשר ובקבלה פסול, שאין דרך שירות בכך. ואין חילוק בין קדשי קדשים לקדשים קלים.

דפים כו – כז

מד. מה דין הקרבן במקרים הבאים, לענין הדברים דלהלן: כפרתו וריצוי בעליו; אכילת בשרו; קבלת הדם ו/או זריקתו פעם נוספת בהכשר, במידת האפשר?
א. נתן את הדם על המזבח שלא במקומו הראוי, כגון בעליונו של מזבח במקום בתחתונו, במזבח החיצון ולא בפנימי, או נתן על גבי הכבש, או שלא כנגד היסוד.
ב. כמקרה הקודם, ועשה כן אחד מן האישים הפסולים לעבודה.
ג. כנ"ל במחשבת פיגול, כגון שזרק הדם שלא במקומו הראוי על דעת להקטיר האמורים חוץ לזמנן.
ד. חישב בשעת שחיטה לזרוק דמו שלא במקומו; כנ"ל כשחישב לזרוק חוץ לזמנו.
ה. נתן דם או קומץ על מזבח הפנימי.
ו. נתן קטורת זרה על המזבח הפנימי או החיצון.

א. נתן את הדם על המזבח שלא במקום הראוי לו – לדברי שמואל וריש לקיש (וכן אמרו לו). כפרש"י בדעת רבי יהודה. ואולם התוס' (כו:): פרשו זאת לענין מחשבה ולא לענין כפרה) – כיפר, 'שלא במקומו כמקומו דמי' (ואני נתתי לכם על המזבח לכפר – כיון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים). ואולם הבשר נפסל לאכילה (והאימורים אינם נקטרים. עפ"י א"ש וחזו"א). וגם אם יש דם הנפש בצואר – אינו חוזר ומקבלו, שכבר נעשתה זריקה המכפרת.

התוס' צידדו שאם נתן על הכבש, או נתן בחוץ את הניתנים בפנים, מודה שמואל שלא כיפר. ואולם לבסוף נקטו לומר שאין חילוק בדבר (וכן משמע שנקטו בפשיטות להלן לו. בד"ה וקי"ל). ואולם כשנתן בפנים את הניתנים בחוץ – כבר נפסל הדם מיד בכניסתו להיכל ולא כיפר (כרבי אליעזר. ואילו ר"ש ורבי יהודה חולקים. להלן פב"פג). והרמב"ם שפסק כשמואל, סתם ולא חילק בדבר וע' זבח תודה. ובשפ"א (פב). כתב שלדעת רבי שמעון (שם) כיפר אף במקרה האחרון, שלא נפסל מקודם.

ורבי יוחנן אמר: לא כיפר – שלא במקומו לאו כמקומו דמי. ואם יש דם הנפש, יחזור ויקבל ויזרוק. אבל לענין אסיפת הדם מהמזבח כדי לזרוקו שוב – מחלוקת תנאים; לדעת תנא דמתניתין, וכן סוברים רבי יוסי ורבי יהודה – לא יאספנו לפי שכבר קלטו מזבח. ורבי שמעון סבר יאספנו. ולרב חסדא בשם אבימי יש לחלק בין שינוי דלמעלן ולמטן שלדעת כל התנאים לא יאספנו, ובין שינוי פנים וחוץ שבוה נחלקו התנאים.

מבואר במפרשים שכבר נחלקו תנאים בשאלת זריקה שלא במקומו כמקומו דמי אם לא, ושמואל וריו"ח נחלקו בבאור משנתנו ובהכרעת ההלכה.

ב. הפסול לעבודה שנתן את הדם שלא במקומו, אם יש דם הנפש – יחזור הכשר ויקבל ויזרוק, ולא נדחה הקרבן ע"י זריקת הפסול. ואם אין דם הנפש – פסול ולא כיפר.

א. כשהזריקה במקומה, והזרוק טמא [או טהור שחשב מחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו] – היה הקרבן נדחה לגמרי ללא תקנה בקבלה נוספת (תוס' עפ"י מעילה ה). ויש מי שנסתפק גם במחשבת 'שלא לשמה' בפסח ובחטאת. ע' שפת אמת מעילה ה.
ב. הדם שנשתייר במזרק שממנו זרק מקצתו – אינו ראוי לזריקה, שנעשה 'שיריים' ויישפך לאמה (רמב"ם פסוה"מ יד, ב).

עוד בדיני דחיית הדם הנשאר – להלן לה.

ג. הפסול לעבודה שעבד וחשב מחשבת פיגול – אין מחשבתו מועלת כלום [מלבד בשחיטה שאינו פסול בה], הלכך אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל כנ"ל.

עשה כן הכשר – הקרבן פסול ולא כיפר, והאוכלו אינו ב'כרת'. ואפילו אם ננקוט 'שלא במקומו כמקומו דמי', אך היות והבשר אסור באכילה, נמצא שדבר אחר גרם לאיסורו, וכל כגון זה נתמעט מ'כרת' (ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו... פגול יהיה – מי שפיגולו גרם לו, יצא זה שאיסור דבר אחר גרם לו איסור אכילתו).

ד. חישוב בשחיטה לזרוק הדם בעליונו של מזבח במקום למטה או להפך וכד'; אם חישוב לעשות כן בתוך זמנו – כשר.

גם הבשר מותר באכילה. ודוקא לשמואל ולריש לקיש שנחשב זה כ'מקומו', אבל לר' יוחנן

– פסול כשאר מחשבת 'חוץ למקומו' (עפ"י תוס'). ולדעת הר"ר יו"ט (בתוס' כט. ד"ה למקום) גם לרבי יוחנן כשר.

חישב לזרוק כן לאחר זמנו – פסול, ואין בו כרת לאוכלו.
לשמואל, העמידו זאת בשיטת רבי יהודה הפוסל את הזבח במחשבת הינוח לאחר זמן, אבל לדעת חכמים החולקים – כשר, לפי שאין הפיגול גורם איסורו. וכן נראית דעת הראב"ד להלכה (פסוה"מ טו, ע"ש בכס"מ).

ה. נתן דם או קומץ על המזבח הפנימי – המזבח מקדשם ולא ירדו ממנו.

ו. נתן קטורת זרה (= קטורת שנידבה, שלא התיר הכתוב אלא קטורת הציבור בשחר ובערב) על מזבח הפנימי – מקדש. ע' שטמ"ק שני פירושים; האם מקדש לענין זה שלא ירדו או שאם עלו אח"כ על החיצון – לא ירדו. וע' חו"א ליקוטים א,ו.

על המזבח החיצון – לא קידש, היות ואינו כלי שרת אלא בנין אבנים (שלא נמשח. רש"י), אין קדושתו חמורה לקדש דבר שאינו ראוי לו כלל.

דף כח

מה. א. מה דינה של האליה ועורה, בכבש ובגדי, בזבחים הנאכלים ובעולה?
ב. המחשב בעבודתו לאכול את האליה או את עורה חוץ לזמנו – מה דין הקרבן ומה דין האוכלו?
ג. באלו אופנים המחשבה מפגלת את הקרבן לענין חיוב כרת לאדם שיאכלנו, ובאלו אופנים המחשבה פוסלת אבל אין 'כרת' לאוכל?
א. בקרבן עולה, האליה ועורה מוקטרים על המזבח כשאר הבשר, בין בכבש בין בגדי [ואין עור האליה כשאר העור המופשט קודם ההקטרה אלא דינו כבשר].

בזבחים הנאכלים; אלות הכבש – מוקטרת על המזבח כמפורש בכתוב. ואילו אלות העז – אינה קריבה. עור האליה בכבש – לדעת שמואל ורב חסדא: קרב כאליה. ולרב הונא אינו כאליה (חלבו האליה – ולא עור האליה. רבא) ונאכל כשאר הבשר. ובגדי עזים לכל הדעות דינו כבשר שנאכל. הרמב"ם פסק כרב הונא שעור האליה אינו כאליה.

ב. המחשב על האליה או על עורה לאכלם חוץ לזמנו, לפי הדעות ובאופנים שדינם להאכל – הרי במחשבתו חל דין 'פיגול' והאוכלו ב'כרת'.
בכל האופנים שדינם להיקרב על המזבח – באנו למחלוקת תנאים; לדעת חכמים – כשר, שאין מחשבים מאכילת מזבח לאכילת אדם. ולרבי אליעזר הקרבן פסול ודינו בכרת (כן דעת שמואל בבאור משנתנו. ויש סוברים שלר' אליעזר פסול ואין בו כרת. עתוס').

ג. אין חיוב 'כרת' לאוכל את הזבח שנפסל במחשבה אלא במחשבת 'חוץ לזמנו', כשחשב בשעת העבודות המתירות אודות אכילת אדם או אכילת מזבח, שייעשו חוץ לזמנם.
ודוקא בקרבנות שיש בהם מפגל ומתפגל (כשלמים, שבהם נאמר דין פיגול בתורה), ולא בדברים שהם מתירים את עצמם, כגון מנחת כהן ומנחת נסכים.